

2006-06

πϋ ½ ± ì Â Ä · Â ‘ 3 - ± Â ± Á ± Ã ° μ Å ® Â
πϋ “ μ Á ¿ Ã ° ® À ¿ Å : À ± Á ± Ä · Á ® Ñ μ ¹ Â Ä
πϋ Ñ · ¼ ± Ñ - ± ° ± ¹ Ñ Ä · Ñ Ç - Ñ · Ä ¿ Å ¼
πϋ ¼ μ Ä · ½ š É ½ Ñ Ä ± ½ Ä ¹ ½ ¿ Í À ¿ » .

Papazacharia, Aikaterini

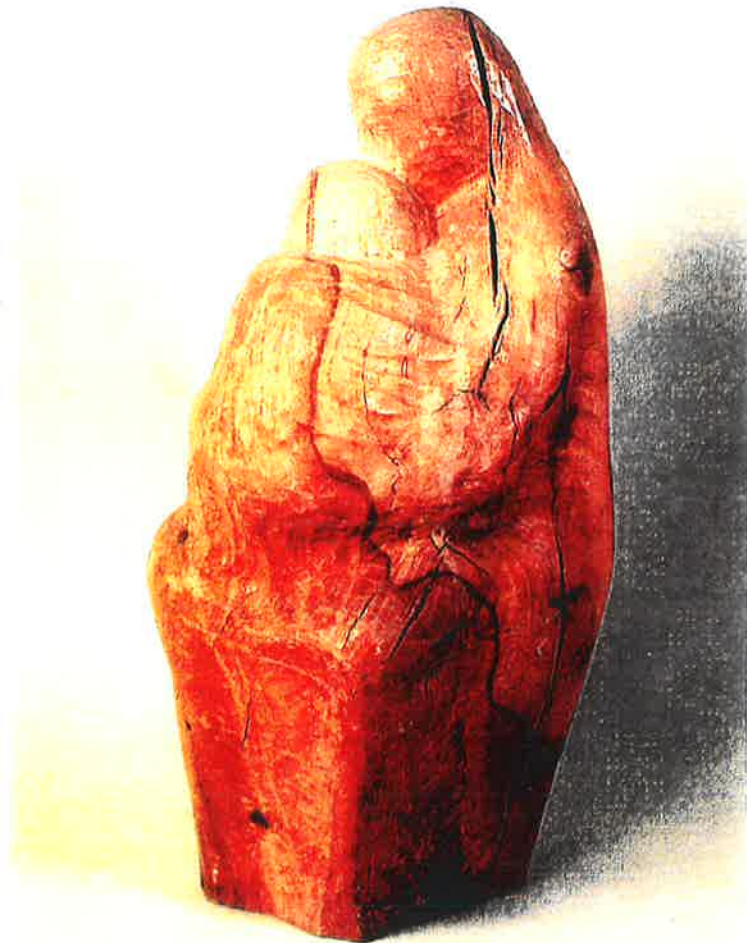
πϋ ȳ · œ · š

<http://hdl.handle.net/11728/11760>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

παρουσία

Εκπαιδευτικό περιοδικό της ΟΕΛΜΕΚ

ΤΕΥΧΟΣ 15

ΙΟΥΝΙΟΣ 2006

Παρουσία

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΟΥ – ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΑ

**Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΣΤΗ
ΓΕΡΟΣΚΗΠΟΥ.
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ
ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ**

ΤΟΜΟΣ 15 ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2006

ΕΣΩΦΥΛΛΟ:
Έργο του
Νίκου Διμιώτη
«Μάνα και Παιδί»

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ:
Έργο του
Νίκου Διμιώτη
«Δύο πουλιά»

παρουσία

Εκπαιδευτικό περιοδικό της ΟΕΛΜΕΚ
Τεύχος 15, Ιούνιος 2006

ISSN 1023-7690

Υπεύθυνος Έκδοσης:

ΙΑΚΩΒΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ
Πρόεδρος ΟΕΛΜΕΚ

Υπεύθυνος Σύνταξης:

ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΗΣΙΜΟΣ
Γεν. Γραμματέας ΟΕΛΜΕΚ

Υπεύθυνοι ύλης:

Επιτροπή Εκδόσεων της ΟΕΛΜΕΚ:
ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΥΜΑ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΙΔΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΗΣΙΜΟΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ
ΜΑΡΙΑ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ
ΡΕΝΑ ΓΙΑΒΡΗ
ΣΩΤΗΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΚΑΤΣΟΥΡΗΣ

Επιμέλεια Έκδοσης:

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Διεύθυνση ΟΕΛΜΕΚ:

Ιφριγενείας 86
Τ.Τ. 2003 Ακρόπολη
Τ.Κ. 22159 - 1518 Λευκωσία - Κύπρος
Τηλ.: 22378480 - 22378461
Φαξ: 22379430 - 22379550
email: info@oelmek.com.cy

Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγή μέρους ή όλου του περιεχομένου χωρίς τη γραπτή συγκατάθεση της ΟΕΛΜΕΚ.

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

Τυπογραφείο Negresco Ltd
Τηλ. 24531112, Λάφρακα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΔΡ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΑΡΕΛΗΣ: Ο ψυχοπαιδαγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο3
- ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Το μυστικό των Φιλανθών για την «PISA» 16
- ΑΝΔΡΕΑΝΗ ΜΠΑΪΤΕΛΜΑΝ: Ενωσιολογική αλλαγή στη διαδικασία της μάθησης: Μια εναλλακτική προσέγγιση.....20
- ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΧΑΤΖΗΧΡΙΣΤΟΥ: Διαφοροποίηση στην αίθουσα διδασκαλίας - Μια νέα πρόκληση στο σχέδιο μαθήματος27
- ΔΡ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ: Επιχειρηματικότητα στην Εκπαίδευση και Πράσινη Βίβλος32
- ΔΡ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΜΑΥΡΟΣ: The metamorphosis of the EFL Classroom into a Drama Club42
- ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: Ατόψεις, αντιλήψεις και στάσεις των μαθητών/τριών του σχολείου μας για τον ρόλο και τη λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης: συμβολή στη διερεύνηση των αιτιών υπολειτουργίας των σχολικών βιβλιοθηκών στην Κύπρο.....44
- ΠΑΥΛΟΣ Μ. ΠΑΥΛΟΥ: Οι επιλογές και ο ρόλος των καθηγητών Μ.Ε. και της Οργάνωσής τους υπό το φως των εξελίξεων στο εκωτερικό και στο Κυπριακό κατά την περίοδο 1960-1967.....58
- ΔΡ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΟΥΡΑΣ: Η αναγκαιότητα του Ανοικτού Πανεπιστημίου στη σύγχρονη κοινωνία.....88
- ΧΡΥΣΤΑΛΛΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ: Η γυναίκα στην εκπαιδευτική διοίκηση 101
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ-ΚΑΡΜΙΩΤΗ: Αρχαία ελληνικά θέματα στην ποίηση του Κώστα Μόντη.....116
- ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΥΜΑ: Η γυναίκα στους αρχαίους αιμβογράφους [Η γυναίκα όπως εμφανίζεται στην ποίηση του Αρχίλοχου του Πάριου]122
- ΕΛΕΝΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Θουκυδίδου Περωλέους Επιτάμιος: Το πρόβλημα της πατρότητας του λόγου 135
- ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΑ: Ο ναός της Αγίας Παρασκευής στη Γεροσηφίου143
- ΜΑΡΙΑ ΠΕΡΑΓΙΚΟΥ-ΚΟΚΑΡΑΚΗ: Ένα ποιητικό προσκύνημα και οδοιπορικό στην ψυχή της Κύπρου και των ανθρώπων της.....150
- ΜΟΝΑ ΣΑΒΒΙΔΟΥ-ΘΕΟΔΟΥΛΟΥ: Άρμα υψής και τόπου158

Ο Ναός της Αγίας Παρασκευής στη Γεροσκήπου

Παρατηρήσεις στη σημασία και στη σχέση του μνημείου με την Κωνσταντινούπολη ¹

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΑ

Φιλολόγος - Υποψήφια διδάκτωρ
Βυζαντινής Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο βυζαντινός ναός της Αγίας Παρασκευής στη Γεροσκήπου αποτελεί αντικείμενο μελέτης και αναφοράς Ελλήνων και ξένων βυζαντινολόγων και ερευνητών. Το μνημείο βρίσκεται στο δρόμο προς την Πάφο, εντούτοις είναι αξιοσημείωτο ότι δεν μνημονεύεται -από όσο γνωρίζω- στις μεσαιωνικές πηγές. Αρχαιολογικά ζητήματα που αφορούν την ονομασία του μνημείου, τη χρονολόγηση καθώς και την καταγωγή του αρχιτεκτονικού του τύπου εξακολουθούν να παραμένουν ανοικτά στην έρευνα.

Ο ναός είναι σήμερα γνωστός ως Αγία Παρασκευή, ωστόσο παραμένει άγνωστο εάν ήταν εξαρχής αφιερωμένος στη μάρτυρα του 2ου αι., καθώς καμία παράδοση δεν μνημονεύει πως ετάφη στη Γεροσκήπου, ούτε υπάρχει ομώνυμη τοπική Αγ. Παρασκευή.² Κατά το 13ο αιώνα και ύστερα άλλωστε, η λατρεία της Αγ. Παρασκευής στην Κύπρο διαμορφώθηκε, παίρνοντας τοπικό χαρακτήρα, οπότε συναντούμε στην εικονογραφία της Αγίας Παρασκευής -τόσο σε τοιχογραφίες όσο και σε φορητές εικόνες του νησιού- την προσωποποίηση της Μεγάλης Παρασκευής, της ημέρας δηλαδή της Μεγάλης Εβδομάδας.³

Τα τελευταία χρόνια αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην έρευνα πότε ακριβώς ανεγέρθη ο ναός στη Γεροσκήπου και γιατί οι κατασκευαστές ή οι κτήτορες του μνημείου -που μας είναι άγνωστοι, καθώς δεν διασώζεται κτητορική επιγραφή ή άλλη μαρτυρία- επέλεξαν έναν αρχιτεκτονικό τύπο που δεν είχε εφαρμοστεί προηγουμένως στο νησί.

Όπως είναι γνωστό, στην Κύπρο βρίσκεται ακόμη ένα μνημείο με παρόμοιο τρόπο στέγασης, ο ναός των Αγίων Βαρνάβα και Ιλαρίωνος στην

Περιστέρωνα Μόρφου. Στη γειτονική με την Κύπρο όμως βυζαντινή περιφέρεια δεν διασώζεται άλλο παρόμοιο μνημείο σύγχρονο με την Αγ. Παρασκευή. Η μορφή στέγασης ωστόσο που υιοθέτησαν οι κατασκευαστές του ναού εφαρμόστηκε στην Κωνσταντινούπολη πριν από αιώνες σε μνημεία με συγκεκριμένη ιδεολογική σημασία. Έτσι οι κτήτορες του μνημείου στη Γεροσκήπου επέλεξαν ένα τύπο από το παρελθόν και όχι σύγχρονο τους. Ενδιαφέρον πάντως θα είχε να πιστοποιηθεί αν η επιλογή προς το συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό τύπο τεκμαίρει κάποια ιδιαίτερη σχέση της περιοχής με την Κωνσταντινούπολη κατά την περίοδο της ανέγερσής του.

Πρόκειται όμως για τοπική επινόηση-εξέλιξη παλαιότερου αρχιτεκτονικού τύπου, που επιχωριάζει στην Κύπρο; Θέτω αυτό τον προβληματισμό γνωρίζοντας, -όπως και οι συνάδελφοι φιλόλογοι, που διδάσκουν το μάθημα της Ιστορίας στη Β' τάξη του Ενιαίου Λυκείου- πως στο σχολικό εγχειρίδιο Ιστορία της Κύπρου. Βυζαντινή περίοδος, έκδ. Υπουργείο Παιδείας, Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Λευκωσία 2005, στις σελίδες 42-43 γίνεται λόγος για τοπική εξέλιξη του αρχιτεκτονικού τύπου. Συγκεκριμένα αναφέρεται: «Ένας άλλος ιδιαίτερος τύπος ναού είναι και ο πεντάτρουλος ναός που αποτελεί μεταβατικό τύπο από την παλαιότερη εκκλησιαστική αρχιτεκτονική στη νέα... Ο πεντάτρουλος ναός είναι πιθανό να δημιουργήθηκε στην Κύπρο και αποτελεί εξέλιξη της ιουστινιάνειας βασιλικής με τρεις τρούλους... Τέτοιοι ναοί είναι της Αγίας Παρασκευής στη Γεροσκήπου (9ος αι. μ.Χ.) και των Αγ. Ιλαρίωνα και Βαρνάβα στην Περιστε-